

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Intangible
Cultural
Heritage

**REQUEST BY A NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATION TO BE
ACCREDITED TO PROVIDE ADVISORY SERVICES TO THE COMMITTEE**

DEADLINE 31 MAY 2015

Instructions for completing the request form are available at:

<http://www.unesco.org/culture/ich/en/forms>

1. Name of the organization

1.a. Official name

Please provide the full official name of the organization, in its original language, as it appears in the supporting documentation establishing its legal personality (section 8.b below).

ASSOCIACIÓ D'ESTUDIS FALLERS (ADEF)

1.b. Name in English or French

Please provide the name of the organization in English or French.

FALLAS STUDIES ASSOCIATION

2. Contact of the organization

2.a. Address of the organization

Please provide the complete postal address of the organization, as well as additional contact information such as its telephone number, e-mail address, website, etc. This should be the postal address where the organization carries out its business, regardless of where it may be legally domiciled (see section 8).

Organization: ASSOCIACIÓ D'ESTUDIS FALLERS

Address: C/ CREU, 1
46003 VALENCIA (SPAIN)

Telephone number: +34 651132117

E-mail address: INFO@ESTUDISFALLERS.ORG

Website: WWW.ESTUDISFALLERS.ORG

Other relevant
information:

2.b Contact person for correspondence

Provide the complete name, address and other contact information of the person responsible for correspondence concerning this request.

Title (Ms/Mr, etc.):	DR.
Family name:	PERIS LLORCA
Given name:	JESUS
Institution/position:	ASSOCIACIÓ D'ESTUDIS FALLERS
Address:	C / SALVADOR, 6-9 46003 VALENCIA (SPAIN)
Telephone number:	+34 651132117
E-mail address:	PERISLLORCA@GMAIL.COM
Other relevant information:	PRESIDENT

3. Country or countries in which the organization is active

Please identify the country or countries in which the organization actively operates. If it operates entirely within one country, please indicate which country. If its activities are international, please indicate whether it operates globally or in one or more regions, and please list the primary countries in which it carries out activities.

national

international (please specify:)

- worldwide
- Africa
- Arab States
- Asia & the Pacific
- Europe & North America
- Latin America & the Caribbean

Please list the primary country(ies) where it is active:
SPAIN

4. Date of its founding or approximate duration of its existence

Please state when the organization came into existence.

1990

5. Objectives of the organization

Please describe the objectives for which the organization was established, which should be 'in conformity with the spirit of the Convention' (Criterion C). If the organization's primary objectives are other than safeguarding intangible cultural heritage, please explain how its safeguarding objectives relate to those larger objectives.

Not to exceed 350 words; do not attach additional information

The objective of the organization is mainly the study of the Fallas Festival, urban festival from Valencia and others cities through the region. It is linked to European Carnival festivities, has important components of popular satire, festive sociability, artistic expression, artisan practices and singular techniques. It is also felt by the community involved as an important signal of its identity.

The Associació d'Estudis Fallers (ADEF) field of study is extended to other festivals including fire and ephemeral manifestations of art and its relevance and importance to the intangible cultural heritage of Valencia (Spain). Likewise, are also an important objective for the association to publicize and promote the heritage aspects of the festivities related to the use and rituals of fire, promote the research related to them and create opportunities for reflecting on the importance of heritage management in popular festivals.

6. The organization's activities in the field of safeguarding intangible cultural heritage

Sections 6.a to 6.c are the primary place to establish that the NGO satisfies the criterion of having 'proven competence, expertise and experience in safeguarding (as defined in Article 2.3 of the Convention) intangible cultural heritage belonging, inter alia, to one or more specific domains' (Criterion A).

6.a. Domain(s) in which the organization is active

Please tick one or more boxes to indicate the primary domains in which the organization is most active. If its activities involve domains other than those listed, please tick 'other domains' and indicate which domains are concerned.

- oral traditions and expressions
- performing arts
- social practices, rituals and festive events
- knowledge and practices concerning nature and the universe
- traditional craftsmanship
- other domains - please specify:

6.b. Primary safeguarding activities in which the organization is involved

Please tick one or more boxes to indicate the organization's primary safeguarding activities. If its activities involve safeguarding measures not listed here, please tick 'other safeguarding measures' and specify which ones are concerned.

- identification, documentation, research (including inventory-making)
- preservation, protection
- promotion, enhancement
- transmission, formal or non-formal education
- revitalization
- other safeguarding measures – please specify:

6.c. Description of the organization's activities

Organizations requesting accreditation should briefly describe their recent activities and their relevant experience in safeguarding intangible cultural heritage. Please provide information on the personnel and membership of the organization, describe their competence and expertise in the domain of intangible cultural heritage and explain how they acquired such competence. Documentation of such activities and competences may be submitted, if necessary, under section 8.c below.

Not to exceed 750 words; do not attach additional information

The activities of the association address in different ways to safeguard the tangible and intangible heritage generated by the festival of Las Fallas, as an example of a popular celebration of wide dissemination and social and identity implications. Without being exhaustive, we highlight the following activities:

Identification, documentation, research:

Call and organization for Jaume I Congress on Popular Cultures and Fire Festivals (Congreso Jaume I de Cultura Popular i Festes del Foc, 1995)

The inventory and reasoned catalogue of Fallas Museum of Valencia, especially characterized by its unique collection and intangible cultural practices linked to it (2000-2004)

Issue of the Revista d'Estudis Fallers since 1995: annual scientific journal that publishes original research papers about Fallas Festivals and other celebrations of fire. Journal meets the scientific standards at the reception and approval of articles.

Design and implementation in 2005 of the Center for Documentation of Fallas festival with the City Council of Valencia for the collection of written, audiovisual and intangible documentation catalogue and archive for the free access and consult of researchers.

Participation in CARNIVAL Project. Ephemeral Heritage on the European Carnival Rituals (carnival.blogs.upv.es), co-funded by Creative Europe Programme of the European Union to promote the variety of Europe's historical and social realities by disseminating some of its most European Carnival rituals and the cultural and creative sectors associated with them.

Preservation and protection:

Design and development of thematic exhibitions on the creative and technical aspects of the Fallas ("Falles i art: 40 anys transitant per la frontera", 2008 and "La Falla: un artefacto tecnológico" 2011) and on the productions of Fallas "llibrets" (annual books published by Fallas Popular Committees as a part of Cultural Heritage (El llibret de falla 1850-2014, 2014).

Promotion and improvement:

Organization of "Les falles a la Nau" discussion sessions, since 2005 in collaboration with University of Valencia, where different agents involved in the Festival come together to reflect on interesting issues, especially on heritage, promotion, protection and enhancement.

Since 2005 the association awards the best article of reflection and disclosure of Fallas festival: The Enric Soler i Godes Award.

Organization of the Mostra de Llibrets de la Comunitat Valenciana to promote the Llibrets de falla, native publications edited by fallas committees, to implement synergies between the different agents implied and to work in the consolidation of this cultural field.

Transmission and formal or non-formal education:

Organization, in collaboration with the Secretary of Tourism of the Generalitat Valenciana (regional government), of several editions of a training course on the Fallas festival and its intangible cultural heritage for official tour guides.

Realization of different divulgation talks and lectures on the history of the Fallas festival in collaboration with festive and cultural associations.

Participation in seminars and scientific meetings offering unpublished works on social and heritage importance of the different elements of the festival.

Revitalization:

Retrieval and update, in collaboration with the Valencia City Council, of ancient festive events like "Cavalcada del foc" a parade of fireworks that connects with the festive tradition of mediterranean fire and had ceased to be held in 1936.

The association is made up of sociologists, linguists, journalists, cultural managers, museum and tourism management professionals, art historians and artisans and artists, all of them with a personal and professional involvement with the cultural heritage. Thus, it is established as a multidisciplinary group working together on different projects of research and enhancement of the cultural aspects of festival. In addition to the specific training of each of the members, a continuous exchange of information that allows to extend the knowledge of the other members, so that skills and competences in the field of cultural heritage immaterial are exponentially increased.

7. The organization's experiences cooperating with communities, groups and intangible cultural heritage practitioners

The Committee will evaluate whether NGOs requesting accreditation 'cooperate in a spirit of mutual respect with communities, groups and, where appropriate, individuals that create, maintain and transmit intangible cultural heritage' (Criterion D). Please briefly describe such experiences here.

Not to exceed 350 words; do not attach additional information

During regular activity, the association has been working with the following groups and individuals:

Valencian Museum of Ethnology in campaigns for the identification and enhancement of the documentary and cinematographic festivals-related heritage.

Valencia City Council in the inventory and cataloguing of the Fallas Museum, in the design and implementation of the Documentation Centre of the Fallas festival and the recovery of missing festive events.

Generalitat Valenciana (regional government), in the design and realization of exhibitions on intangible cultural values linked to the festive literature.

Junta Central Fallera (local festive committee) in works for developing new measures to promote cultural heritage linked to fire festivals.

Federations of Falla committees, associations and local committees, in organizing and conducting various activities to publicize the festival of Las Fallas and other popular festivals: Federaci3n Benicalap-Campanar, Federaci3n de Fallas de Gandia, Junta Local Fallera de Xàtiva, Junta Local

Fallera de Dénia, Junta Local Fallera de Alzira, Junta Local Fallera de Paiporta, Federació de Fallas de Borriana, Falla La Malva de Alzira, Falla El Mocador de Sagunt, Falla Borrull-Socors, Falla Pere Cabanes-Joan XXIII, Falla Na Jordana, Falla Marqués de Montortal-Berni i Català, Falla Sant Roc de Torrent, Falla El Canet de Cullera, Falla Santa Anna de Cullera, etc.

Gremio Artesano de Artistas Falleros de Valencia, in the catalogue and enhancement of the Museum of the Fallas Artists and in the restoration of some of its pieces.

Universitat Politècnica de València, in the realization of exhibitions that have an impact on the research and promotion of intangible artistic elements of the festival of Las Fallas.

Universidad Cardenal Herrera-CEU, in organizing a conference on representation of science in the Fallas Festival.

Universitat de València, in organizing seminars and conferences on the festive heritage, its promotion, its protection and its enhancement.

Consell Valencià de Cultura and Acadèmia Valenciana de la Llengua, in the writing and publication of books and monographs on the Fallas Festival.

8. Documentation of the operational capacities of the organization

*The Operational Directives require that an organization requesting accreditation submit documentation proving that it possesses the operational capacities listed under Criterion E. Such supporting documents may take various forms, in light of the diverse legal regimes in effect in different States. Submitted documents should be translated whenever possible into English or French if the originals are in another language. **Please label supporting documents clearly with the section (8.a, 8.b or 8.c) to which they refer.***

8.a. Membership and personnel

Proof of the participation of the members of the organization, as requested under Criterion E (i), may take diverse forms such as a list of directors, list of personnel and statistical information on the quantity and categories of members; a complete membership roster usually need not be submitted.

Please attach supporting documents, labelled 'Section 8.a'.

8.b. Recognized legal personality

If the organization has a charter, articles of incorporation, by-laws or similar establishing documents, a copy should be attached. If, under the applicable domestic law, the organization has a legal personality recognized through some means other than an establishing document (for instance, through a published notice in an official gazette or journal), please provide documentation showing how that legal personality was established.

Please attach supporting documents, labelled 'Section 8.b'.

8.c. Duration of existence and activities

If it is not already indicated clearly from the documentation provided for section 8.b, please submit documentation proving that the organization has existed for at least four years at the time it requests accreditation. Please provide documentation showing that it has carried out appropriate safeguarding activities during that time, including those described above in section 6.c. Supplementary materials such as books, CDs or DVDs, or similar publications cannot be taken into consideration and should not be submitted.

Please attach supporting documents, labelled 'Section 8.c'.

9. Signature

The application must include the name and signature of the person empowered to sign it on behalf of the organization requesting accreditation. Requests without a signature cannot be considered.

Name: JESUS PERIS LLORCA

Title: PRESIDENT

Date: 26/05/2015

Signature:

Section 8.A. MEMBERSHIP AND PERSONNEL

Main members of the NGO. Every responsibility is non-remunerated.

Name	Responsability	Studies	Profession
Jesús Peris Llorca	President	Spanish Philology, Ph.D.	Philologist. University professor
Josep Lluís Marin Garcia	Secretary	Graduated in Catalan Philology	Linguist and translator
Javier Mozas Hernando	Vice-secretary	Graduated in History	Archivist and documentalist
Francisco Pellicer	Treasurer	Quantity surveyor	Quantity surveyor and Fallas craftsman
José Martínez Tormo	Revista d'Estudis Fallers, journal editor	Graduated in History. Master degree in Arts and Heritage Management	Arts and Cultural Heritage Manager
Antoni Colomina Subiela	Responsible of seminars	Fine Arts, Ph.D.	Heritage preserver
Joan Castelló	Responsible of external relationships	Graduated in journalism	Journalist
Alejandro Lagarda Pérez	Responsible of literary awards	Graduated in Art History	Tourist guide
Pasqual Molina	Responsible of literary showing	Medicine, M.D.	Surgeon
Antonio Herrero	Responsible of exhibitions	Graduated in Art History and Fine Arts. Master degree in museology	Arts and Cultural Heritage Manager
Rafael Solaz	Responsible of institutional relationships	Graduated in Arts	Researcher
Gil Manuel Hernández Martí	Chairperson	Sociology, Ph. D.	Sociologist. University professor.
Victor Valero Valero	Chairperson	Graduated in Fine Arts	Visual artist and Fallas craftsman
Marisa Falcó Couchoud	Chairperson	Graduated in Fine Arts	Visual artist and Fallas craftsman
Iván Esbrí Andrés	Chairperson	Graduated in History	Researcher
Jesús Català Gorgues	Chairperson	Biology, Ph.D.	Science historian. University professor.

The total amount of members of the NGO is 34.

September, 26th 2015.

Registre Gen

Data 27 MARÇ 1992

EIXIDA N.º 9504

En el día de la fecha, esta Dirección General ha dictado la siguiente Resolución:

"Vista la solicitud de D. Gil Manuel Hernandez Marti y otros, a fin de que sea inscrita en el Registro de Asociaciones de la Generalidad Valenciana la denominada "ESTUDIS FALLERS" de Valencia

y que en el expediente figuran el Acta de constitución y los Estatutos, de los que resulta:

- 1.— Que la denominación propuesta no es idéntica ni se puede confundir con la de ninguna otra asociación registrada.
- 2.— Que sus fines son: Estudio de la Fiesta de las Fallas.
- 3.— Que ha fijado su domicilio en: C/Reig Genoves, 40 de Valencia
- 4.— Que sus funciones se ejercerán principalmente dentro del territorio de la Comunidad Valenciana.
- 5.— Que se determinan los derechos y deberes de los asociados, el procedimiento de su admisión y cese, la dirección y organización de la Entidad, el patrimonio y los recursos económicos y la aplicación que ha de darse a los bienes en caso de disolución.

VISTOS: El artículo 22 de la Constitución y el artículo 31.23 del Estatuto de Autonomía de la Comunidad Valenciana; la Ley de Asociaciones, de 24 de diciembre de 1964 y disposiciones complementarias; el Real Decreto 1.039/85 de 25 de mayo

CONSIDERANDO: Que se han cumplido las disposiciones vigentes en la tramitación de este expediente y que esta Dirección General es competente para resolver sobre la procedencia de la inscripción solicitada.

CONSIDERANDO: Que la Asociación denominada "ESTUDIS FALLERS" de Valencia

reúne los requisitos señalados en las disposiciones mencionadas para ser considerada como una manifestación del derecho de asociación reconocido en la Constitución, y por tanto, procede que sea inscrita en el registro correspondiente, HE RESUELTO:

Inscribir la mencionada Asociación en el Registro de Asociaciones de la Generalidad Valenciana, en el cual se le atribuye el número 5.161 de la Sección PRIMERA del Registro provincial de VALENCIA.

Lo que con remisión de un ejemplar de los Estatutos, le notifico a Vd. para su conocimiento y el de la Entidad que preside.

Valencia, a 25 de Marzo de 1992

LA JEFE DEL SERVICIO

P.A.

LA JEFE DE LA SECCION

M.ª Isabel Manglaro de Mas

D. Gil Hernandez Marti
C/Reig Genoves, 40-20ª
46019 VALENCIA

**ASSOCIACIÓ
D'ESTUDIS FALLERS**

AoEF

www.estudisfallers.org

Qui som?

L'any 1990 el diari *Levante-El Mercantil Valenciano* va començar la publicació de la *Historia de las Fallas*, una obra col·lectiva a càrrec d'un equip multidisciplinari (integrat per sociòlegs, historiadors, documentalistes, escriptors i periodistes) encapçalat pel professor **Antoni Ariño Villarroya**, que permeté posar a l'abast del gran públic una aproximació a la festa fallera feta des d'una perspectiva científica i rigorosa, lluny de les visions tòpiques i folkloritzadores habituals fins a aquell moment. Esta nova manera d'abordar l'estudi de les Falles tenia precedents que cal recordar, com ara la tasca investigadora d'**Enric Soler i Godes** o les propostes fetes en alguns dels articles del número dels Quaderns de Gorg dedicat a les Falles l'any 1974. A més, en el moment de l'aparició de la *Historia de las Fallas*, ja hi havia en marxa o estaven enllestits diversos treballs d'investigació fets per professors i estudiants de les universitats valencianes.

I la publicació d'esta obra va fer de catalitzador: l'equip redactor constituí, aquell mateix 1990, sota la presidència d'Enric Soler i Godes (destacat poeta, pedagog i historiador, i Medalla d'Honor de la Generalitat Valenciana el 1992) l'Associació d'Estudis Fallers, amb l'objectiu de fomentar i divulgar l'estudi de la festa fallera en les seues diverses dimensions (històrica, estètica, sociològica, literària, econòmica...). Un objectiu que partix de la base que l'estudi sistemàtic, rigorós i continuat de les Falles contribuïx a enriquir-les, ja que permet valorar-les i percebre-les com el ric patrimoni cultural que són.

Al llarg d'estos anys, l'Associació d'Estudis Fallers ha anat ampliant-se amb la incorporació de nous membres (professors i llicenciats universitaris, artistes fallers i altres personalitats destacades de la festa), que han reforçat el caràcter multidisciplinari de l'Associació d'Estudis Fallers i de la seua tasca investigadora.

Què fem?

Des dels seus inicis, el treball de l'Associació d'Estudis Fallers s'ha traduït en iniciatives col·lectives (l'organització de les Jornades de les Festes del Foc del Congrés de Cultura Popular Valenciana, l'any 1995; la confecció del llibre *La festa de les Falles*, publicat pel Consell Valencià de Cultura l'any 1996; l'estudi sobre *L'ús del valencià en les Falles de la ciutat de València* (per encàrrec de la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana, el 1997); els tres volums de l'obra *L'indult del foc. Catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats del Museu Faller* (fruit d'un conveni entre el Departament de Sociologia i Antropologia Social de la Universitat de València i l'Ajuntament de València); la redacció de la biografia de l'artista faller Vicent Luna, *Vicent Luna: L'art de fer falles* (coeditada el 2007 per l'Associació d'Estudis Fallers i la Junta Central Fallera) o l'elaboració del llibre . A més, els membres de l'Associació d'Estudis Fallers també fan aportacions individuals fruit dels seus treballs d'investigació, com ara la publicació de llibres i articles en revistes especialitzades, o la participació en diversos congressos de sociologia, història i literatura.

També per dur a terme els seus objectius inicials, l'Associació va assumir l'edició de la *Revista d'Estudis Fallers*, el primer número de la qual va aparèixer el 1994, que es planteja com un instrument per a fer arribar al món faller i al conjunt de la societat les distintes reflexions i estudis que es generen al voltant de la festa. D'altra banda, la participació dels membres de l'Associació d'Estudis Fallers ha sigut requerida en diverses ocasions en els mitjans de comunicació. Així, han participat en diversos programes de Canal 9-Televisió Valenciana, com ara reportatges o retransmissions televisives, o d'InfoTV. Actualment, l'Associació d'Estudis Fallers col·labora amb el programa *Festes*, de Ràdio Nou, en una secció setmanal de divulgació de la història de les Falles.

Però l'Associació d'Estudis Fallers és conscient que el seu treball s'ha de desenvolupar prop de la festa, evitant el distanciament i l'elitisme. Així, l'any 1991, l'Associació d'Estudis Fallers va convocar el premi Parot d'Honor, en reconeixement al treball creatiu i innovador d'un artista faller, que va recaure en Alfredo Ruiz Ferrer. A més, des del primer moment, l'Associació d'Estudis Fallers ha considerat important col·laborar amb les comissions falleres i altres organismes implicats en la festa. Per això, l'any 1992 va formar part del jurat dels premis fallers de l'Associació de Veïns d'Orriols (València, l'Horta), que guanyà la Falla Primat Reig-Sant Vicent de Paül. I l'any 1995 col·laborà en el premi Pensat i Fet a la falla més enginyosa, organitzat per la revista fallera del mateix nom, que va recaure en el cadafal de la Falla Cadis-Rector Femenia. Fruit d'este compromís actiu amb les Falles és també la participació dels membres de l'Associació d'Estudis Fallers en les setmanes culturals, els llibrets i llibres, i altres activitats de diverses comissions i juntes locals de València, Alzira (la Ribera Alta), Gandia (la Safor), Xàtiva (la Costera) o Alacant (l'Alacantí).

A més, en els darrers anys, l'Associació d'Estudis Fallers ha posat en marxa diverses iniciatives de promoció de la literatura fallera i del valencià en la festa de les Falles. Així, des del 2005, convoca el Premi Enric Soler i Godes al millor

article de temàtica relacionada amb les Falles publicat en un llibret gran o infantil de qualsevol comissió fallera de la comarca de l'Horta. L'any 2007 va instaurar el premi Malva a la millor poesia satírica d'un llibret de falla de la Comunitat Valenciana, en col·laboració amb la Falla la Malva d'Alzira (la Ribera Alta). Finalment, enguany també ha convocat la primera edició del premi El Mocador al millor assaig de tema faller o relacionat amb la cultura popular, conjuntament amb la Falla el Mocador de Sagunt (el Camp de Morvedre).

També dins d'esta vinculació directa a les Falles, hi ha la voluntat de contribuir a promoure el debat al voltant de la festa. Conseqüència d'este propòsit va ser l'organització, el setembre de 2000, d'un Cicle de Taules Redones sobre el VIII Congrés Faller amb la participació de representants de diversos sectors de la festa i dels grups polítics; la taula redona *¿És actual l'expressió artística en les falles?*, amb la intervenció d'artistes fallers, crítics d'art, il·lustradors i professors universitaris, feta el maig de 2001; la publicació de l'article "Valorem el patrimoni faller" l'octubre de 2003; l'organització de la taula redona "Estudiar les Falles: Un repte per al coneixement de la societat valenciana", el febrer de 2004, o la convocatòria d'un debat sobre les propostes dels partits polítics per a les Falles amb motiu de les eleccions municipals de 2007. Així mateix, l'Associació d'Estudis Fallers va ser un dels convocants del Forumfalles, un punt de trobada plural i obert que es va reunir del 2002 al 2005 per debatre sobre les Falles. D'altra banda, l'Associació d'Estudis Fallers va ser convidada a participar en la tertúlia "Falles i periodisme", organitzada per la Unió de Periodistes Valencians, el març de 2001.

Més recentment, continuant amb l'objectiu de fomentar la reflexió sobre les Falles amb la participació de tots els sectors socials implicats en la festa (institucions públiques, fallers, artistes, veïns, visitants, especialistes i professionals), l'Associació d'Estudis Fallers promou com a coordinadora les converses Les Falles, a la Nau, organitzades pel Fòrum de Debats de la Universitat de València, la Junta Central Fallera i el Gremi d'Artistes Fallers.

Així mateix, l'Associació d'Estudis Fallers s'ha encarregat d'impartir cursos de formació de guies per a la interpretació de la festa de les Falles, organitzats per la xarxa de Centres de Turisme, en col·laboració amb la Conselleria de Turisme, la Junta Central Fallera i el Gremi d'Artistes Fallers, amb l'objectiu que els guies turístics transmeten el patrimoni cultural que conté esta festa. D'altra banda, també ha impartit conferències introductòries a les Falles destinades a estudiants d'espanyol de l'Earlham College (Indiana, EUA) que fan una estada d'uns mesos a la ciutat de València.

En els últims anys, els membres de l'Associació d'Estudis Fallers també han comissariat diverses exposicions relacionades amb les falles. L'any 2008, per a la Universitat Politècnica de València, *Falles i art: 40 anys transitant per la frontera*, una exposició que proposava un recorregut per la difusa línia que des de finals dels anys cinquanta aparenta separar l'art i les falles. La mostra pretenia donar compte d'este territori boirós i porós que en les últimes dècades han transitat tant constructors i dissenyadors de falles que en la seua obra i voluntat han violentat el paradigma clàssic faller, com també escultors,

dibuixants o pintors que han percebut el valor creatiu i cultural de les falles. I l'any 2009, per a la Falla Na Jordana, *Na Jordana: 125 anys de falles a València*, una mostra instal·lada al Centre Cultural la Beneficència que repassava la història d'esta comissió com un reflex de l'evolució de la mateixa festa fallera, inserint-la en els canvis urbanístics i socials experimentats a la ciutat de València.

L'any 2011, l'Associació d'Estudis Fallers va comissariar l'exposició *La falla: un artefacte tecnològic*, organitzada pel Vicerectorat de Cultura de la Universitat Politècnica de València. L'objectiu era mostrar al públic la utilització de la tecnologia digital com un dels puntals actuals de la indústria de les Falles. Amb esta intenció, l'exposició plantejava un allunyament conscient dels supòsits de l'univers faller més artesanals i una aproximació als supòsits més industrials i tecnològics. Això es va plasmar a través del procés de treball idea-esbós-maqueta, la seua reproductibilitat tècnica, l'alteració d'escalles com a sistema de representació i els conceptes de mecanització i automatització que hui en dia utilitza la tecnologia digital. Com a complement de la mostra i com una hipòtesi de futur en forma de joc sobre com pot evolucionar l'aplicació a les falles de les noves tecnologies, es va plantar una particular falla vinculada a l'exposició, una Instal·lació General de Localització Urbana (combustible). Este IGLU© va ser la primera falla a incorporar ninots creats a partir de la realitat augmentada.

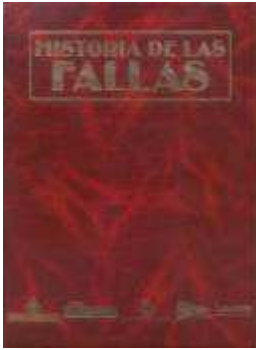
L'any 2014, l'Associació d'Estudis Fallers va comissariar l'exposició *El llibret de falla (1850-2014). Explicació i relació de la festa*, organitzada per la Subdirecció General de Política Lingüística de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. Actualment, una versió itinerant de l'exposició recorre diverses localitats valencianes. A través de més de 200 llibrets de falla de totes les comarques valencianes i de l'estranger, l'exposició donava compte de l'evolució que han experimentat estes publicacions en poc més de segle i mig de vida, fins a convertir-se en una creació cultural col·lectiva, que és també un important vehicle d'expressió en valencià i testimoni d'una intensa sociabilitat festiva. El projecte de l'exposició *El llibret de falla. 1850-2014. Explicació i relació de la festa* es va completar amb la realització d'un vídeo documental i d'un catàleg que, a més d'arreglar el contingut de l'exposició, inclou diversos estudis sobre els aspectes patrimonials, literaris, lingüístics, socials i bibliogràfics que contenen els llibrets de falla.

D'altra banda, aprofundint en la línia de col·laboració mampresa amb institucions com ara el Museu Valencià d'Etnologia i la Junta Central Fallera, el febrer de 2010 l'Associació d'Estudis Fallers coorganitzà *Falles de cel·luloide*, un cicle de projeccions de pel·lícules de tema faller. L'objectiu d'esta iniciativa fou difondre filmacions recuperades que no sols mostraven les falles més destacades de cada any, sinó que a més permetien vore la transformació que han experimentat les activitats i relacionades amb la festa i els actes que en formen part: els antics mètodes de plantar falles (hi ha imatges d'una *plantà* al tomb), l'evolució de la indumentària (masculina i femenina), les tècniques en la construcció de ninots (figures de cera vestides amb roba), la temàtica tractada pels cadafals, el transport de peces de les falles, els antics obradors dels

artistes (als terrenys de l'antiga Fira de Mostres), l'Ofrena o les disparades pirotècniques, entre d'altres.

I si hem fet un repàs del passat i del present de l'Associació d'Estudis Falles, parlarem, per acabar, de l'últim projecte col·lectiu desenvolupats: el disseny i la posada en marxa del Centre de Documentació, Informació i Difusió de la Festa de les Falles (CDF), dependent de l'Ajuntament de València. A través d'un conveni de col·laboració amb el consistori, l'Associació d'Estudis Fallers assumix l'assessorament tècnic i la direcció científica d'un centre que té la voluntat de convertir-se en una referència primordial per a la recerca i la consulta de material gràfic, documental i audiovisual sobre la festa de les Falles, d'interés per a estudiosos, aficionats, fallers.

Llibres escrits col·lectivament pels membres de l'ADEF

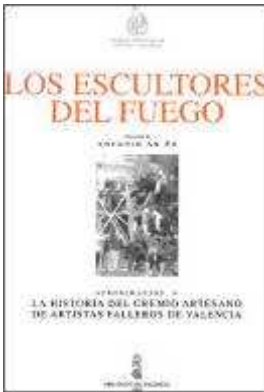

Historia de las Fallas *Historia de las Fallas*

DDAA

València, Levante, 1990

XII, 490 p. : il. col. ; 29 cm.
D.L. V-516-1990
ISBN 84-87502-04-0

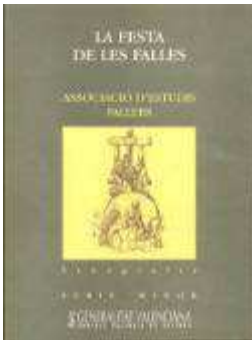

Los escultores del fuego. Aproximación a la historia del Gremio Artesano de Artistas Falleros de Valencia

Ariño Villarroya, Antonio (dir)

València, Diputació de València, 1993

291 p. : il. ; 32 cm.
D.L. V-691-1993
ISBN 84-7795-954-4

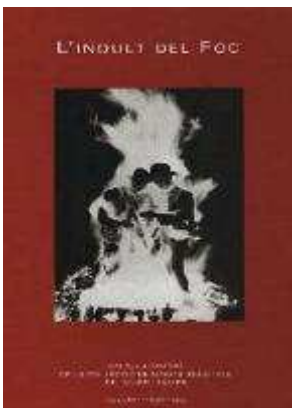

La festa de les Falles

Associació d'Estudis Fallers

Sèrie Minor, 30, Etnografia, València, Consell Valencià de Cultura, 1996

186 p., [26] p. de làm.; 20 cm.
D.L. V-852-1996
ISBN 84-482-1216-9

L'indult del foc. Catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats del Museu Faller. Volum I (1934-1962)

Gil Manuel Hernández i Martí (coor.)

València, Ajuntament de València, 2002

288 p., 30 cm.
D.L. V-921-2002
ISBN 84-8484-038-7

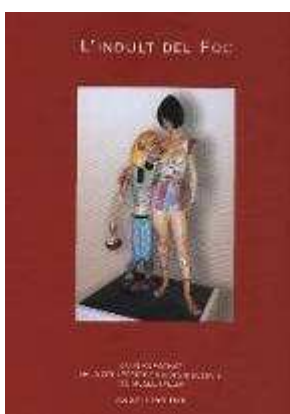

El indulto del fuego. Catálogo comentado de la colección de ninots indultados del Museo Fallero. Volumen I (1934-1962)

Gil Manuel Hernández i Martí (coor.)

València, Ajuntament de València, 2002

288 p., 30 cm.
D.L. V-922-2002
ISBN 84-8484-039-5

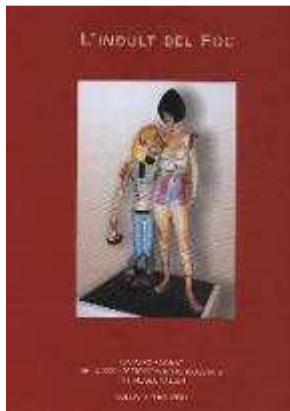

L'indult del foc. Catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats del Museu Faller. Volum II (1963-1981)

Gil Manuel Hernández i Martí (coor.)

València, Ajuntament de València, 2003

382 p., 30 cm.
D.L. V-1545-2003
ISBN 84-8484-082-4

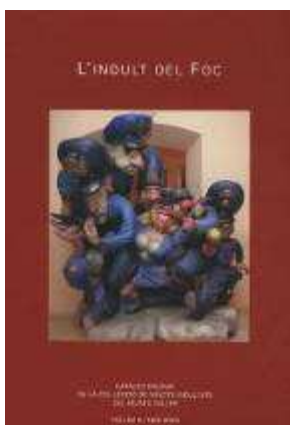

El indulto del fuego. Catálogo comentado de la colección de ninots indultados del Museo Fallero. Volumen II (1963-1981)

Gil Manuel Hernández i Martí (coor.)

València, Ajuntament de València, 2003

382 p., 30 cm.
D.L. V-1546-2003
ISBN 84-8484-081-6

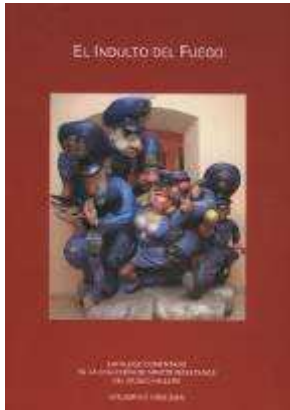

L'indult del foc. Catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats del Museu Faller. Volum III (1982-2004)

Gil Manuel Hernández i Martí (coor.)

València, Ajuntament de València, 2005

632 p., 30 cm.
D.L. V-1546-2005
ISBN 84-8484-153-7

El indulto del fuego. Catálogo comentado de la colección de ninots indultados del Museo Fallero. Volumen III (1982-2004)

Gil Manuel Hernández i Martí (coor.)

València, Ajuntament de València, 2005

632 p., 30 cm.
D.L. V-1546-2005
ISBN 84-8484-152-9

Vicent Luna: L'art de fer falles

DDAA

València, Associació d'Estudis Fallers - Junta Central Fallera, 2007

316 p., 31 cm.
D.L. V-1859-2007 SBN 978-84-611-6585-8

Falles i art: 40 anys transitant per la frontera

Jesús Català (coor.)

València, Universitat Politècnica de València, 2008

200 p., 26 cm.
D.L. V-1112-2008
ISBN 978-84-8363-236-9

Falles de València, en blanc i negre

Textos: Gil Manuel Hernández

Documentació: Javier Mozas

València, Tívoli – Associació d'Estudis Fallers – Museu Valencià d'Etnologia, 2009

240 p., 34 cm.

ISBN 978-84-612-9951-5

Na Jordana: 125 anys de Falles a València. Volum I: Les Falles de Na Jordana (1884-1954)

Vicent Borrego Pitarch (coord.)

València, Associació Cultural Falla Na Jordana, 2009

335 p., 30 cm

D.L. V-1155-2009

ISBN 10-978-84-692-0049-0

Guia del Museu Faller de València

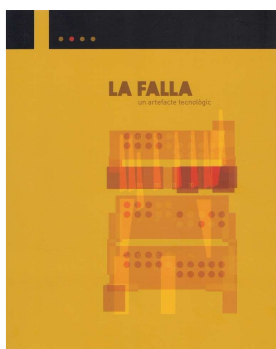
Javier Mozas i Josep Lluís Marín (coord.)

València, Associació d'Estudis Fallers, 2010

128 p., 22 cm

D.L. V-2026-2010

ISBN 978-84-614-0470-4

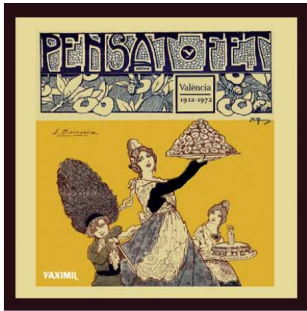
La falla: un artefacte tecnològic

Jesús I. Català (coord.)

València, Universitat Politècnica de València, 2011

133p., 26 cm

ISBN 978-84-8363-653-4

Pensat i Fet (1912-1972)

**València, Faximil Edicions Digitals, 2012
Disc compacte (DVD-ROM)**

D.L. V-4380-2011
ISBN 978-84-8363-653-4

El llibret de falla. Explicació i relació de la festa. 1850-2014

Josep Lluís Marín i Garcia (coord.)

València, Generalitat Valenciana, 2014

D. L.: V-892-2014
ISBN: 978-84-482-5912-9

Revista d'Estudis Fallers

Per dur a terme els seus objectius de promoció i difusió de la investigació al voltant de la festa de les Falles, l'Associació d'Estudis Fallers edita la *Revista d'Estudis Fallers*, una oferta complementària d'altres publicacions ja existents.

Des del primer número, publicat el 1994, la *Revista d'Estudis Fallers* va consolidant-se i ampliant les seccions, els continguts i els col·laboradors, fins a conformar actualment una de les aproximacions més completes als diferents aspectes de la festa fallera. Així, les seues planes han acollit articles ben diversos sobre el paper de la dona en la festa, la literatura fallera, les Falles de comarques, els mitjans de comunicació i la festa, l'estètica, el treball sociable, les Falles a l'estranger, la visió de la Falles des de l'estranger, les Fogueres de Sant Joan, o les relacions entre les Falles i altres festes del foc o d'arrel carnavalesca, entre d'altres.

Actualment, la *Revista d'Estudis Fallers* s'estructura en tres grans blocs: la secció "Reflexions", que dona cabuda a articles d'opinió; la secció "Materials d'Estudi", que inclou treballs d'extensió mitjana dedicats primordialment a estudis de textos inèdits o poc coneguts d'uns altres autors, a exposicions d'estat de qüestió o a avançament sintètic de nous resultats d'investigació, i la secció "Estudis", que recull treballs d'investigació originals, d'una extensió major, acompanyats de les fonts bibliogràfiques i documentals corresponents. Finalment, l'apartat "Ressenyes" conté informació i crítica bibliogràfica relativa a publicacions recents relacionades amb els temes específics de la revista.

En suma, la *Revista d'Estudis Fallers* es planteja com un treball col·lectiu i plural que aspira, en un context marcat per la creixent preocupació per la festa, a continuar obrint nous camins a l'estudi, a la investigació i a la reflexió.

Índexs de la *Revista d'Estudis Fallers*

Número 1, setembre 1994 [esgotat]

EDITORIAL

ARTICLES

- "Censurada, venerada i desitjada (la consideració de la dona sota el franquisme, a través de l'imaginari col·lectiu faller)", Gil Manuel Hernández
- "Festes populars i contradiccions culturals", Francesc Palop
- "La dona patida i la dona viscuda (reflexions al voltant de les actituds patides i viscudes per la dona durant la transició democràtica en el context de la festa de les Falles)", Lluís Maria Mesa
- "La fluïdificació comunicativa del ritual en Habermas i la festa de les Falles de València", Xavier Costa

Número 2, desembre 1995 [esgotat]

EDITORIAL

ARTICLES

- "Cultura popular i les Falles de València", James A. Beckford
- "L'estudi sociohistòric de les Falles (elements de reflexió metodològica)", Gil Manuel Hernández
- "Congrés Jaume I de Cultura Popular Valenciana: noves vies per a la investigació sobre les Falles", Lluís Maria Mesa
- "Un llibre pendent: la Història de les Falles de Xàtiva", Josep Sanchis
- "El món faller", Sònia Escrig
- "Mites, rituals i sentit tragicòmic en la modernitat valenciana", Xavier Costa

FONTS I BIBLIOGRAFIA RECENT

Número 3, desembre 1996 [esgotat]

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "De falles i fallers. La revolució pendent", Rafael Miralles
- "El paper de les comissions falleres en la societat civil valenciana", Josep Lluís Fitó
- "La tardana vocació fallera dels mitjans", Guillermo Ortigueira
- "Cultura popular, associacionisme, caràcter", Vicente Francisco Lorenzo

ESTUDIS

- "Les Falles en la cultura popular", Vicent Badia
- "La foguera i l'espai públic", Isabel Tejeda
- "La significació cultural, social i religiosa de les Falles de València", Evy Xystri
- "L'ús del valencià als llibrets de falla (un estudi sociolingüístic)", Vicent Borrego, Gil Manuel Hernández, Josep Lluís Marín i Lluís Mesa
- "Entre la desvirtuació i la represa: la literatura fallera a la postguerra", Josep Ballester

RECULL D'IL·LUSTRACIONS

- "Les dones en el món de les Falles", Víctor Valero

Número 4, febrer 1998 [esgotat]

Número 4, febrer 1998 [esgotat]

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "L'estil alacantí: entre el dubte i la vigència", Juan Carlos Vizcaíno
- "Un enemic de les Falles en els trenta anys de *Combustible per a falles*", Antoni Furió
- "Fonaments discutibles —i potser contradictoris— per a fer una festa nostra. El cas de Tavernes de la Valldigna", Vicent Mifsud
- "Una reflexió crítica sobre la cultura popular valenciana", Gil Manuel Hernández
- "La falla dels universitaris: un projecte inacabat", Víctor Benlloch
- "Tirar endavant un taller. Les Falles en blanc i negre", Vicente Francisco Lorenzo
- "Una Nit Folk..., festa alternativa!", associació cultural El Mussol

ESTUDIS

- "La presentació i exaltació de la fallera major. Un ritu espanyol", Erwan Dianteill
- "Llengua i sociolingüística a les Fogueres de Sant Joan: els llibrets com a font documental", Josep Lluís Martos
- "Els rols sexuals en el llenguatge de les falles", Francesc Palop
- "Sobre els primers versos fallers: un manuscrit del 1850", Josep Lluís Marín

RECULL D'IL·LUSTRACIONS

- "El bròfec", Víctor Valero

RESSENYES I CONVOCATÒRIES

Número 5, març 2000

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "De les falles infantils", Josep Manuel Alares
- "Sobre les fogueres de Sant Joan", Vicent Almela
- "Falles políticament correctes", Ferran Garcia
- "Els mitjans de comunicació social en les festes", Gil Manuel Hernández

ESTUDIS

- "El treball sociable en les Falles: una breu aproximació sociològica", Xavier Costa
- "Ninots contra tafurers. Les arrels d'una identitat profunda", Francesc Palop
- "Una història de la Falla de Corea (Gandia)", Salvador Rovira

RECULL D'IL·LUSTRACIONS

- "L'obra de Vicent Almela, vista per Víctor Valero", Víctor Valero

RESSENYES

AGENDA

Número 6, març 2001

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "Beneficis i costos de les Falles per a la ciutat de València", José María Nácher
- "L'ACV Tirant lo Blanch: valencians i universals", Antoni Martínez
- "El valencià en el nou reglament faller: un compromís de futur", Josep Lluís Marín
- "Estudi d'impacte econòmic de les falles de la ciutat de València", Intergrupació de Falles de la Ciutat de València

ESTUDIS

- "Las Charangas de Bejucal: identitat cultural cubana", Aisnara Perera
- "La festa com a condensador patrimonial i recurs turístic", Gil Manuel Hernández
- "Les Falles en la cultura europea del carnaval: una comparació sociològica entre la festa fallera i el carnaval de Viareggio", Xavier Costa
- "La connexió entre les Falles i la cultura de Louisiana", Donald Snowden

RESSENYES

AGENDA

Número 7, març 2002

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "El catàleg dels ninots indultats del Museu Faller de València", Gil Manuel Hernández
- "La xarxa fallera d'Internet", Fernando Morales

ESTUDIS

- "Les falles fundacionals de Manises", Fernando Villalba
- "Introducció a les insígnies de les comissions falleres", Javier Mozas
- "Falles infantils: pressupostos i artistes professionals", Joan Castelló
- "Entre vestes i fallers. La Setmana Santa Marinera i les Falles", Pedro García
- "L'estil artístic dels ninots fallers", Tono Herrero

RESSENYES

Número 8, març 2003

EDITORIAL

REFLEXIONS

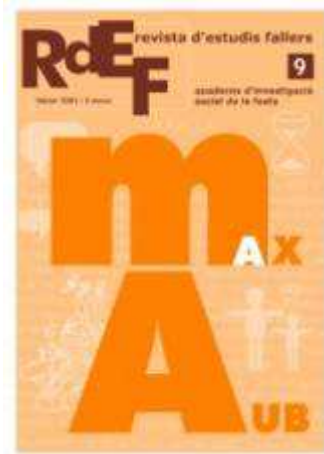
- "Enric Soler i Godes: cent anys del seu naixement", Gil Manuel Hernández i Josep Lluís Marín
- "Alfons Cucó: breu record d'un pioner en l'estudi històric de les falles", Gil-Manuel Hernández i Martí
- "Apunts per a un estudi històric de les falles", Alfons Cucó
- "L'esperit agredolç. Autoretrat. Conte", Alfredo Ruiz

ESTUDIS

- "La visió popular de la ciència i la tècnica a les falles de València: a la recerca de noves fonts per als estudis històrics i socials", Jesús I. Català Gorgues
- "Estudi sociològic sobre la falla Plaça les Dies", Rubén Tello
- "L'estructura gramatical de les falles i el pensament faller", Francesc Palop Jonqueres
- "Les falles a Alcoi", Grup de Danses Sant Jordi d'Alcoi
- "Les falles de la plaça de bous de València", Arturo Berenguer Marí

RESSENYES

Número 9, febrer 2004

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "De Corpus i de Falles: paral·lelismes i encreuaments", Jesús Català
- "Gandia i les cultures", Joan Climent
- "Una falla «textual» de Joan Fuster", Tomàs Llopis
- "Les Falles, ¿una tradició dinàmica?", Salvador Rovira

MATERIALS D'ESTUDI

- "¿Perversions innovadores? De la necessitat de revisió a la innovació malaltissa", Carles Gimeno
- "«La falla», relat faller de Max Aub", Jesús Peris
- "La falla", Max Aub (amb il·lustracions de Víctor Valero)
- "La festa de la Creu de Maig a la ciutat de València", Inma Quevedo

ESTUDIS

- "Les Falles, observades per una persona de cultura estrangera", Claire Gasse
- "Les explicacions falleres de Bernat i Baldoví", Josep Lluís Marín

PREMIS IARANÍ I JOAN CLIMENT

- "Simfonia cremant de Gandia", Antoni Lloret
- "Hivern a la Drova (Presentiment de la festa)", Josep Piera

RESSENYES

Número 10, febrer 2005

EDITORIAL

REFLEXIONS

- "El plaer està en el camí. 15 Anys de l'Associació d'Estudis Fallers, 10 anys de la REVISTA D'ESTUDIS FALLERS"
- "El màrqueting empresarial en les Falles", Carles Andreu Fernández Piñero
- "Les falles i l'art de dretes", Fernando Morales
- Dossier: Falles i Periodisme
  - "¿Sabem informar?", Ángeles Hernández
  - "De quan som jutge i part", Nuria Diego
  - "Realitat i utopia en l'especialització del periodista de Falles", Joan Castelló

MATERIALS D'ESTUDI

- "Una aproximació a les Falles des de la teoria dels camps de Pierre Bordieu", Pedro García Pilán

ESTUDIS

- "Les falles innovadores: entre l'alternativisme cosmètic i la renovació", Marcela Jabbaz
- "Les falles i la Guerra Civil. La utilització d'una mateixa tècnica discursiva en dues falles del 1937 d'ideologies radicalment oposades", Linda Panea

PREMIS IARANÍ I JOAN CLIMENT

- "Atenció amb les Falles", Francesc Palop
- "Paisatge de ciutat en primavera", Maria Josep Escrivà

RESSENYES

Índex general i d'autors de la REVISTA D'ESTUDIS FALLERS (1-10)

Número 15, febrer 2010

Editorial 11, febrer 2006

REFLEXIONS

REFLEXIONS

Dossier: Autoria i Creació en la Festa

- "Estàs creant una festa o estàs fallant?" Xavier Minguetz

- "Joan Climent, el poeta, el poble i la festa" Gabriel Garcia-Frasquet

Dossier: Falles i Perquè les falles: creació literària i drets d'autor", *Hernán Mir Serrano*

- "Què és la qüestió que s'adverteix en el món. Estratègies identitàries en la València contemporània", Josep Vicent Frechina

MATERIALS D'ESTUDI: "Aquests són els pirotècnia fallera", Mikel Pagola

- "Perquè tot faller és una especulació de futur", *Pascual Molina*

- "L'estrena d'El faller l'any 1929", *Frederic Oriola Velló*

MATERIALS D'ESTUDI: "Aproximació antropològica (i didàctica) al museu de les Fogueres d'Alacant", *Jesús Díaz*

Martínez Palero

- "Les Falles de l'ultramars hispà", Elena Martínez Guillem

ESTUDIS

- "De l'escenari a la falla (1861-1900). Una aproximació a les falles basades en obres

teatral", *Maria José Zurita Gorgu*

- "Les falles infantils: tècnica, art i significat", *Alba Sánchez Orús*

- "La representació de la dona en les Falles: ¿Reina de poder o reina imatge?", *Pauline*

PREMI TARANI I JOAN CLIMENT

Soler i Godes

- "El llegat dels dies solers", *Enric Ferrer Solivares*

- "Tot és un any", *José Luis Roig*

València", *Gil Manuel Hernández Martí* i *Jesús Català Gorgues*

PREMI SOLER I GODES

- "Un tramvia anomenat desio (el simbolisme de les falles tramviàries)", José

Luis Font Barona

ABSTRACTS

RESSENYES

RESSENYES

Número 12, març 2007

Editorial

Reflexions

- "El Centre de Documentació i Difusió de la Festa de les Falles", Associació d'Estudis Fallers

Dossier: El Futur de la Ciutat de l'Artista Faller

- "Passat i futur de la Ciutat de l'Artista Faller", José Latorre

- "Consideracions sobre els artistes fallers com a element cultural", Vicent Álvarez i Rubio

- "La Ciutat de l'Artista Faller i la ciutat", Rafael Rivera

- "La Ciutat de l'Artista Faller, districte cultural", Pau Rausell Köster

Materials d'Estudi

- "Història, estètica i temàtica de les falles de Picanya", Ricard Ramon Camps

Estudis

- "Sociabilitat en la festa de les Falles i del Palio de Siena", Chiara Spizzichino

- "El triomf de la tradició flexible. La celebració de la identitat fallera a través de l'Ofrena de Flors a la Mare de Déu dels Desemparats de València", Gil Manuel Hernández

Premi Soler i Godes

- "1881-2006. 125 anys de la falla del Skating-Ring", Rosendo Sorlí Fos

- "La falla del poble de Campanar (1925)", Eduard Josep Pérez i Lluch

Ressenyes

Número 13, febrer 2008

EDITORIAL

REFLEXIONS

Dossier: La Sostenibilitat de les Falles

- "Falles i sostenibilitat ambiental", *Victor Benlloch Tamborero*
- "La sostenibilitat de les Falles", *Joan Francesc Álvarez*
- "El soroll i les Falles", *Amando García*
- "Experiència de la comissió Lepant-Guillem de Castro en la sostenibilitat de les Falles", *Emilio Tamarit Gil*
- "Sostenibilitat social de les Falles", *Daniel Buj Escorihuela*

MATERIALS D'ESTUDI

- "La Secció Especial complix 500 falles", *Joan Castelló Lli*
- "Anem a tombar les falles! Torrent, 1957", *Salvador Ciscar Juan*

ESTUDIS

- "La invenció d'una festa: conflicte sobre l'expressió de la identitat al Port de Borriana", *Emma Gómez Nicolau*
- "La catàstrofe i el tòtem. Les Falles de València davant la riuà del 1957", *Gil Manuel Hernández i Martí*

PREMI SOLER I GODES

- "L'inconscient faller de Josep Renau", *Fernando Bellón*

RESSENYES

Número 14, febrer 2009

EDITORIAL

REFLEXIONS

Dossier: L'Economia de la Festa

- "La voluntat per a la falla...", *Julià Pastor i Ferrer*
- "L'economia de les Falles: entre la gestió cultural i els esdeveniments globals", *Ramón Llopis Goig*
- "Les Falles, molt més que una festa", *Jesús I. Català Gorgues i Gil Manuel Hernández i Martí*
- "Diagnòstic i propostes sobre el model de competitivitat de les activitats del Gremi Artesà d'Artistes Fallers de València", *Pau Rausell Köster i Raül Abeledo Sanchis*
- "Els reptes del col·lectiu d'artistes fallers", *Victor García Flores*

MATERIALS D'ESTUDI

- "Visió de Sorolla en les falles", *Joan Castelló Lli*
- "La ritualització festiva de la llengua. L'ús del valencià en les Falles", *Gil Manuel Hernández i Martí i Josep Lluís Marín i Garcia*

ESTUDIS

- "CIFESA i el concurs de pasdobles en les Falles de València (1942-1955)", *Frederic Oriola Velló*
- "L'associació com a institució viscuda: les falles", *Salvador Juan*

PREMI SOLER I GODES

- "Les Falles de la Gratitude (història d'una manipulació)", *José Luis Torres*

ABSTRACTS

RESSENYES

Número 15, febrer 2010

EDITORIAL

REFLEXIONS

Dossier: Autoria i Creació en la Festa

- "Les Falles i els seus creatius", *Carlos Ortín*
- "Joc i repte de les pràctiques culturals", *Salomé Cuesta*
- "Lletres per a les falles: creació literària i drets d'autor", *Hernán Mir Serrano*
- "La qüestió de l'autoria en els llibrets i altres paratextos fallers", *Jesús Peris Llorca*

MATERIALS D'ESTUDI

- "Perquè el foc fou un espill. Article dedicat a una falla", *Ivan Esbri*
- "L'estrena d'El faller l'any 1929", *Frederic Oriola Velló*
- "Aproximació antropològica (i didàctica) al museu de les Fogueres d'Alacant", *Jesús Díaz Martínez-Falero*

ESTUDIS

- "De l'escenari a la falla (1861-1900). Una aproximació a les falles basades en obres teatrals", *Elvira Mas Zurita i Jorge Vitores Mas*
- "Les falles infantils: tècnica, art i significat", *Alba Sánchez Orús*
- "La representació de la dona en les Falles: ¿Reina de poder o reina imatge?", *Pauline Stercky*
- "Els estudis fallers. El desenvolupament de la investigació social sobre les Falles de València", *Gil Manuel Hernández i Martí i Jesús Català Gorgues*

PREMI SOLER I GODES

- "La pintura en les falles: història i evolució", *Guillem Alborch Mallol*

ABSTRACTS

RESSENYES

Jornades de les Festes del Foc del Congrés Jaume I de Cultura popular Valenciana (1995)

L'any 1995 es va fer, entre els dies 23 i 25 de febrer, el Congrés Jaume I de Cultura Popular Valenciana, dins del marc dels vint-i-cinc Congressos Jaume I, de caràcter comarcal i sectorial, que tingueren lloc entre febrer i maig d'aquell any, organitzats per la Fundació Ausiàs March. El Congrés de Cultura Popular Valenciana va ser el primer del seu estil a casa nostra, i es va centrar en dos àmbits: les Jornades de les Festes del Foc, especialment les Falles, i les Jornades sobre els Recursos Vius en la Música Tradicional del País Valencià. És per això que entre les entitats organitzadores hi havia l'Associació d'Estudis Fallers, que es va encarregar de dissenyar el programa acadèmic i d'activitats del Congrés. Entre les activitats paral·leles, cal destacar, d'una banda, la *plantà* i crema de la falla del Congrés, feta per l'artista Víctor Valero, i d'altra, la Desfilada de la Cultura Popular Valenciana, que mostrava algunes de les més importants manifestacions de la tradició festiva i musical valencianes. En el pla acadèmic, el Congrés va veure desfilat diversos participants que, amb les seues comunicacions i ponències, desenvoluparen diferents aspectes de la festa de les Falles, de les Fogueres d'Alacant o de la cultura popular europea, i que es van amanir amb interessants discussions amb el públic assistent. A més, es va organitzar un aplec d'activitats sobre el cinema i les Falles inaugurades per Luis García Berlanga, que incloïen una mostra a l'edifici Rialto i la publicació del quadern *Barrejat de cinema amb Falles (Papers d'investigació)*. Per la seua part, com a complement d'esta activitat, la Filmoteca Valenciana va organitzar el cicle "El Rialto en Flames", que incloïa la projecció de diversos documentals i pel·lícules de temàtica fallera. Finalment, el Congrés va concloure amb una gran festa popular a la plaça del Patriarca de la ciutat de València, on després de cremar-se la falla del Congrés tingué lloc una mostra de diversos grups de música tradicional i un ball a la plaça.

**Barrejat de cinema amb Falles
(Papers d'investigació)**

Borrego i Pitarch, Vicent (coor.)

València, Fundació Ausiàs March -

Congressos Jaume I, 1995

Programa acadèmic de les Jornades de les Festes del Foc

Conferències

Ariño, Antoni, "El calendari festiu valencià".

Beckford, James, "Civil Religion as an Element of Popular Culture".

Ponències

Badia Marín, Vicent, "Les Falles en la cultura popular"

Ballester, Josep, "Entre la desvirtuació, l'argúcia i la represa: La literatura i la festa fallera a la postguerra".

Emili Casanova, "El camp semàntic del foc al País Valencià"

Coll i Fornés, Josep Joan, "Les Falles a les comarques: El cas de Gandia. Les dues èpoques d'implantació fallera"

Costa, Xavier, "Las Fallas de Valencia. Mito, ritual y sentido trágico-cómico en la modernidad social valenciana"

Hernández i Martí, Gil Manuel, "Metodologia i fonts per a l'estudi sociohistòric de les Falles"

Maroto, Pere, "Anàlisi quantitativa de la festa de les Falles"

Mesa, Lluís, "El debat de la modernitat durant la transició. El cas de la festa fallera a la ciutat de València (1976-1982)"

Oliver, Manolo, "L'associacionisme foguerer"

Palop, Francisco, "La estructura gramatical de las fallas y el pensamiento fallero"

Sánchez Soler, Marià, "Les Fogueres davant les Falles: Història d'un mimetisme trencat"

Tejeda, Isabel, "Els referents d'una imatge popular: el ninot"

Comunicacions

Millá, Juan Antonio, "La musa *punyetera*. Cultura y sociedad en la literatura de los llibrets falleros de Sagunt"

Piris, Xavier, "La festa nacional del foc"

Converses Les Falles, a la Nau

Actualment, la festa de les Falles representa una de les expressions més notables de la cultura valenciana, amb repercussions en l'esfera turística, social, política i, evidentment, cultural. Amb tot, les falles, com a expressió artística que s'esdevé en un espai públic on s'apleguen interessos variats i expressions identitàries, han generat una pluralitat d'opinions, en gran mesura diverses i fins i tot enfrontades, que moltes vegades han situat el debat més prop dels prejudis, els dogmes o el tòpics, que del diàleg constructiu i fèrtil. Dissortadament, es tracta d'una circumstància que no ha sigut aliena a la conflictiva trajectòria recent de la història valenciana, que ha alineat sovint en camps quasi irreconciliables defensors i detractors de les Falles, sense que per contra hagen proliferat els espais de reflexió oberta que aglutinaren els diversos agents socials preocupats per la festa.

És tot just per això que el Fòrum de Debats de la Universitat de València, la Junta Central Fallera i el Gremi Artesà d'Artistes Fallers, amb la coordinació de l'Associació d'Estudis Fallers, van convocar el desembre de 2005 la primera edició de les converses Les Falles, a la Nau, que es presenten com un espai obert a la reflexió que vol aplegar els diversos sectors de la societat implicats en la festa (institucions públiques, fallers, artistes, veïns, visitants, especialistes i professionals). Al llarg de les diverses edicions, amb la iniciativa han col·laborat també institucions com ara la Universitat Politècnica de València, la Universitat Internacional Menéndez Pelayo, el Museu Valencià d'Etnologia de la Diputació de València, la Intergrupació de Falles de València, la Federació de Falles de Secció Especial, l'Associació de Falles d'Especial, la Federació de Falles amb Especial Enginy i Gràcia, i la Federació de Falles de la Secció Primera A.

Un art en minúscules? Les Falles en l'espai públic (2005)

En la primera edició de les converses, davall el títol *Un art en minúscules? Les Falles en l'espai públic*, es va tractar de mostrar les potencialitats creatives i ciutadanes de la festa de les Falles. Partint de la consideració dels monuments fallers com a mostra d'expressió creativa i social, es plantejaren els lligams entre art al carrer, utilització de l'espai públic, activitat festiva, gestió cultural i participació ciutadana.

En la primera sessió, titulada "Les falles com a art públic", van prendre part Jesús Martínez Oliva, professor de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Múrcia; Josep Montesinos, director del Departament d'Història de l'Art de la Universitat de València; Óscar Mora, artista multimèdia; Paco Pellicer, artista faller i llicenciat en art dramàtic; Joan Llaveria, catedràtic d'escultura de la Universitat Politècnica de València i director del Centre de Recerca Art i Entorn, i Emilio Martínez, director del Departament d'Escultura de la Universitat Politècnica de València. La conversa va estar moderada per Isabel Tejeda, historiadora de l'art i membre de l'Associació d'Estudis Fallers.

En la segona conversa, titulada "Les Falles i els usos de l'espai públic", participaren Josep Lluís Sirera, professor del Departament de Filologia Espanyola de la Universitat de València; Josep Nácher, professor del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València; Jesús Peris, president de la Falla Ripalda-Beneficència-Sant Ramon, secretari de la Federació de Falles amb Especial Enginy i Gràcia i professor de la Universitat de València; la periodista Nuria Diego, i l'arquitecte Carles Dolç. Joan Castelló, periodista i membre de l'Associació d'Estudis Fallers, va moderar la taula.

Les Falles, com a patrimoni cultural (2006)

Després de l'èxit d'assistència de públic, que va intervindre amb molt d'interés en els debats, el balanç de les primeres converses Les Falles, a la Nau es va revelar molt positiu. A partir d'esta primera experiència, les relacions entre professionals, especialistes, Universitat i Falles, haurien de ser més naturals, més flexibles i més fructíferes. Precisament amb este objectiu, es va plantejar la segona edició de les converses, per a les quals es va partir d'una realitat que sovint ha sigut silenciada o menystinguda en la societat valenciana: l'inequívoc valor patrimonial de les Falles.

Començant pels mateixos cadafals que any rere any s'alcen als carrers valencians i continuant pels processos de producció, les tècniques artesanals, les formes d'organització i fins tot el cúmul de festejos, actes i aspectes associats d'indumentària, gastronomia, ninots indultats, pirotècnia o elements artístics que comporta una festa tan extensa i variada com la fallera, els exemples de riquesa patrimonial se succeïxen, però dissortadament no han comptat ni amb massa suport institucional ni amb processos de reflexió d'experts i ciutadans.

Per eixe motiu, sota el títol *Les Falles, com a patrimoni cultural*, vam voler centrar la mirada en dos aspectes essencials de la dimensió patrimonial de les Falles.

Així, la primera sessió es va centrar en el cas de la Ciutat de l'Artista Faller, primera ciutat temàtica d'Espanya i autèntic espai de creació, amb un futur urbanístic i professional incert. Hi van prendre part Vicent Álvarez, membre de la Comissió de Llegat Històric i Artístic del Consell Valencià de Cultura; José Latorre, mestre major del Gremi Artesà d'Artistes Fallers de València; Pau Rausell, professor del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València; Rafael Rivera, arquitecte, i Luzdivina Torrico, membre de l'Associació de Veïns Ciutat Fallera, moderats per Susana Golf, periodista.

La segona sessió va abordar la projecció turística de la festa, que, tot i ser evident, resulta controvertida pel que fa a l'efectivitat i profunditat. En la taula redona participaren Lluís Bellvís, professor del Departament de Comercialització i Investigació de Mercats de la Universitat de València, empresari consultor en Cultura i Turisme Naturae; Jordi Guarro, vicepresident de la Junta Central Fallera responsable de l'Àrea de Cultura i Promoció Exterior i cap del Servei de Promoció de l'Agència Valenciana de Turisme; Vicent Lluch, cap del Servei de Comerç Interior i Turisme de la Cambra de Comerç de València; Vicente Miquel, director de Creta & Roi Publicidad, i Miguel Ángel Pérez, responsable de projectes de la Falla Mossén Sorell-Corona, moderats per Josep Nácher, professor del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València.

La sostenibilitat de les Falles (2007)

En la tercera edició de les converses, el tema proposat va ser *La sostenibilitat de les Falles*, potser un dels principals reptes que se li plantegen a les Falles en el futur més immediat i que en els últims anys ha cobrat actualitat fruit de les transformacions experimentades per la festa i la societat que la celebra. Pel fet de tractar-se d'un debat sobre temes que responen a una preocupació que s'estén de manera transversal entre tots els ciutadans, siguin fallers o no, més enllà de la seua adscripció ideològica, es va voler donar veu als sectors vinculats directament a la festa (Junta Central Fallera, artistes fallers, comissions i associacions falleres), com també a uns altres

representants de la societat civil que hi tenen relació (associacions ciutadanes, col·lectius professionals, universitats, mitjans de comunicació i experts). Com sempre, amb un objectiu final: articular mecanismes permanents de diàleg, negociació i col·laboració necessaris, amb l'objectiu últim d'aconseguir entre tots un model de festa més integrador, participatiu i sostenible.

Per tractar esta qüestió, les converses es va centrar en dos de les múltiples vessants que presenta el debat sobre la sostenibilitat de la festa. Així, en la primera conversa, es va parlar de la sostenibilitat ambiental de les Falles, on es va debatre els possibles efectes contaminants en l'atmosfera causats per la *cremà*, però també la necessitat d'abordar el tractament dels residus, la racionalització del consum energètic o la contaminació acústica generada per la festa, amb les intervencions de Joan Francesc Álvarez (químic), Víctor Benlloch (biòleg i tècnic en educació ambiental), Amando García (catedràtic de física aplicada de la Universitat de València i vicepresident de la Societat Espanyola d'Acústica), Alejandro Santaaulalia (artista faller) i Emilio Tamarit (president de la Falla Lepant-Guillem de Castro), moderats per Antonio Santo Juan (periodista).

La segona conversa es dedicà a la sostenibilitat social de les Falles, un debat necessari arran de les polèmiques derivades de l'ocupació del carrer i dels espais públics per part de la festa, on es va tindre en compte les noves formes de socialització i el canvi en les relacions amb el veïnat. Hi prengueren part Antonio Pla (vicepresident de la Federació d'Associacions de Veïns de València), Daniel Buj (president de la Interagrupació de Falles), Josep Boix (vicepresident quart de la Junta Central Fallera, responsable de l'àrea de Participació Ciutadana i Festiva) i Francisco Pérez Puche (periodista), moderats per Daniel Borràs (periodista, redactor del diari *El Mundo*).

L'economia de la festa (2008)

En l'edició del 2008 de les converses, sota el títol de *L'economia de la festa*, s'abordà un dels temes més capitals de les Falles en l'actualitat, la seua dimensió econòmica. Esta ha quedat recentment posada de manifest en sengles estudis tant de la Interagrupació de Falles de València, sobre l'impacte econòmic global de la festa, com del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València, sobre la realitat econòmica i laboral dels artistes fallers. Si a estos fets afegim la situació de crisi econòmica que estem passant, amb evidents repercussions en l'economia festiva, és feia urgent abordar esta problemàtica per tal d'esbrinar-ne els detalls i reflexionar sobre possibles propostes d'intervenció o reestructuració. En eixe sentit, és desitjable què les relacions entre el món universitari i professional, i el món de les Falles, cada volta més naturals, més flexibles i fructíferes, contribuïsquen a buscar solucions als problemes actuals de la festa, fent palés allò que ben bé es podria anomenar la reflexió per a la transformació.

En la primera sessió, "La voluntat per a la falla: les comissions, a la recerca de recursos", s'abordà l'economia de les comissions falleres a partir de la nova presentació de l'estudi elaborat per la Interagrupació de Falles de València, que

emfasitza els impactes de la festa en diversos sectors i aporta una valuosa informació sobre l'estructura interna de les comissions. Hi participaren Francisco Ahedo, director comercial de Heineken a València; Daniel Buj, president de la Interagrupació de Falles de València; Ramon Llopis, professor del Departament de Sociologia i Antropologia Social de la Universitat de València, i Julià Pastor vicepresident econòmic de la Falla Na Jordana, moderats per Carles Andreu Fernández, diplomad en ciències empresarials i membre de l'Associació d'Estudis Fallers.

La segona taula, titulada "En la corda fluixa: l'artista i l'economia del taller" centrà l'atenció en els artistes fallers, prenent com a referència l'estudi de la Unitat d'Economia de la Cultura del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València sobre la realitat econòmica i laboral dels artistes i treballadors de la Ciutat de l'Artista Faller, incidint en els recursos, la formació i la projecció de futur. Els ponents van ser Raül Abeledo, professor del Departament d'Economia Aplicada de la Universitat de València; Josep Devís, president d'Artistes Fallers. Societat Cooperativa Valenciana; Víctor García, cap de l'Àrea d'Artesania de la Conselleria d'Indústria, i Manuel Martín Huguet, responsable del Taller de Manolo Martín, moderats per Ángeles Hernández, periodista i conductora del programa *Ser falleros* de Radio Valencia.

Autoria i creació en la festa (2009)

És innegable que, en l'actualitat, les Falles s'han convertit en una festa moderna, tant des del punt de vista de l'organització com de la gestió. I és que aquella festa que va començar amb l'erecció i crema d'uns cadafals efímers s'ha convertit en un fenomen complex, d'acord amb la complexitat de la mateixa societat que li dona sentit.

Eixa situació ha donat lloc a la realització de múltiples activitats al llarg de l'any que segueixen l'eix central del monument i de la temàtica fallera, algunes de les quals han generat, amb el pas del temps, una certa professionalitat. Així, han anat sorgint tasques especialitzades, com ara les que duen a terme guionistes,

poetes i il·lustradors, entre d'altres, que cedeixen al món faller (amb contraprestació econòmica o sense) part del seu treball. Però quin profit trauen ells de la seua activitat?

Publicacions basades majoritàriament en la reproducció d'esbossos, venda de fotografies i audiovisuals dels monuments, llibrets que arrepleguen premis, marxandatge amb logotips i imatges, guions... Tot un seguit de treballs pels quals es cobra una quantitat econòmica que *a priori* no reverteix en l'autor. Però hauria de ser així? Com funcionen les falles a l'hora de reproduir textos i material gràfic aliens a les seues publicacions? Són conscients que haurien de tindre, almenys, una autorització expressa de l'autor o del propietari dels drets? Arriben sempre a assabentar-se els autors que una obra seua està sent reproduïda en un llibret de falla? Se cita sempre l'autoria? Però, a més, mitjans de comunicació escrits o pàgines *web* publiquen esbossos i fotografies en el seu espai de negoci. Haurien de pagar per reproduir eixes imatges necessàries per a vendre les seues publicacions? Es poden reclamar drets de reproducció per unes instal·lacions artístiques plantades en l'espai públic?

Les converses Les Falles, a la Nau plantejaren tots estos temes en dos taules redones que abordaran la problemàtica de la propietat intel·lectual i la gestió dels drets d'autor centrant-se en dos casos concrets: el monument faller i la creació literària. Així, es parlà de com respectar la llei en un context basat en l'amateurisme i en un alt grau de creativitat i treball intel·lectual, perquè les Falles formen part d'una societat complexa i, com a tal, ha de jugar a la seua complexitat en tots els camps.

En la primera conversa, "Art al carrer: artistes fallers i drets d'autor", participaren: Carlos Corredera, il·lustrador; Salomé Cuesta, professora de la Facultat de Belles Arts de la UPV; Vicent Lorenzo, artista faller; Carlos Ortín, membre de l'Associació Professional d'Il·lustradors Valencians, i Moisés Domínguez, redactor del diari *Levante-El Mercantil Valenciano*, moderats per Joan Castelló, periodista.

En la segona sessió, "Lletres per a falles: creació literària i drets d'autor", van intervenir Antonio Martínez Bodí, assessor jurídic de la SGAE; Hernán Mir, faller; Josep Ombuena, delegat de Cultura de la Junta Central Fallera, i Jesús Peris, professor de la Universitat de València, moderats pel periodista Fernando Morales.

Visites guiades al Museu Faller amb motiu del Dia Internacional dels Museus

Des de l'any 2012, l'Associació d'Estudis Fallers organitza unes visites guiades gratuïtes al Museu Faller de València amb motiu del Dia Internacional dels Museus (que se celebra el 18 de maig) i en el marc de la candidatura de l'Espai Cultural de les Falles Valencianes a ser reconegut com a patrimoni immaterial de la humanitat per la UNESCO. L'objectiu d'estes visites és contribuir a posar en valor patrimonial i difondre un dels pocs elements materials conservats dels efímers cadafals fallers, els ninots indultats. La seua singularitat etnològica i artística expressa simbòlicament la nostra identitat i projecta en el exterior la nostra festa més universal.

Estes visites guiades al Museu Faller són gratuïtes i estan dirigides tant a les comissions falleres com al públic en general. L'elevada participació i interès dels assistents posen de manifest la necessitat d'impulsar el Museu Faller com un element bàsic del patrimoni cultural de les Falles i un punt de referència en la promoció de la festa. Per això, cal que les administracions aposten pel Museu Faller dotant-lo de l'estatus oficial de museu, ampliant els seus continguts i incorporant nous recursos que permeten donar una visió més completa i comprensiva tant de les peces exposades com del conjunt de la festa fallera.

Amb esta activitat, l'Associació d'Estudis Fallers continua el seu treball de posada en valor dels elements patrimonials de la festa de les Falles, seguint una línia que va encetar amb la confecció del catàleg raonat de la col·lecció de ninots indultats (L'indult del foc, 2000-2005) i la Guia del Museu Faller de València (2010).

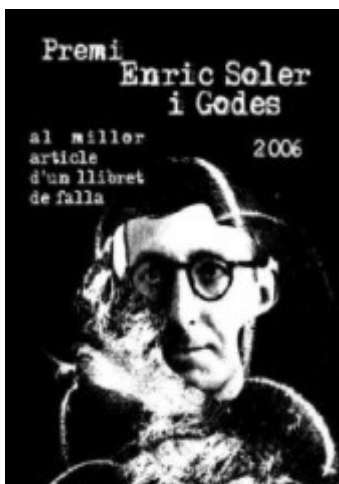
Premis de les Lletres Falleres

La plataforma Lletres Falleres va nàixer en l'exercici 2011-2012 per potenciar els continguts culturals dels llibrets de falla i per reconèixer l'esforç que fan tant les comissions com els autors i col·laboradors literaris i plàstics per a mantindre uns nivells de qualitat i obrir nous horitzons creatius i de continguts en eixes publicacions, tan arrelades en la història de la nostra festa.

Des dels inicis, l'Associació d'Estudis Fallers forma part d'este col·lectiu, que té com a objectiu contribuir a la promoció de la literatura en valencià i a la consideració dels llibrets de falla com a vehicles de difusió cultural.

L'activitat principal és la convocatòria dels Premis de les Lletres Falleres, que abasten totes les modalitats literàries que habitualment apareixen en els llibrets (des de la poesia satírica o l'assaig, passant per l'article breu o la il·lustració de portada, fins al conjunt del llibret). Uns continguts que, en les primeres dècades del segle XXI, han convertit estes publicacions en un atractiu contenidor cultural mes enllà de l'estricta explicació i relació del que conté la falla, filosofia amb la qual van nàixer a mitjan segle XIX.

Premi Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de l'Horta

En els últims anys, els llibrets de falla han obert les seues planes per acollir articles diversos que contribuïxen a la creació i la reflexió al voltant de la festa de les Falles. Amb este objectiu, s'apleguen l'esforç editorial que duen a terme les comissions de falla i la participació de col·laboradors individuals. Amb la voluntat de distingir i guardonar este treball conjunt, l'Associació d'Estudis Fallers (ADEF) convoca des de l'any 2005 un premi al millor article de temàtica relacionada amb les Falles publicat en un llibret gran o infantil de qualsevol comissió fallera de la comarca de l'Horta. El premi du el nom d'Enric Soler i Godes, en memòria del president fundador de l'ADEF i estudiós

de les Falles.

El premi està dotat amb 600 euros, dividits en 300 euros per a l'autor o autors de l'article i 300 per a la comissió de falla que el publique en el seu llibret, amb l'acompanyament d'un diploma acreditatiu i un estendard, respectivament. Els articles han d'estar redactats en valencià, ser originals i publicar-se en un llibret de qualsevol comissió fallera de la ciutat de València i de la resta de la comarca de l'Horta.

Primera edició del premi Soler i Godes (2005)

El jurat de la primera edició del premi Enric Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de la comarca de l'Horta, integrat per Vicenta Llorca i Climent (professora), Lluís Mesa i Reig (gestor cultural), Josep Lluís Sirera i Turó (professor de la Universitat de València), Manuel Salvador Jardí (periodista) i Marc Zacarés (editor de Carena), actuant com a secretari sense vot Josep Lluís Marín i Garcia en representació de l'Associació d'Estudis Fallers, acordà declarar guanyador l'article "Un tramvia anomenat desig", de l'autor José Luis Font Barona, publicat en el llibret de la Falla Manuel Candela-Beatriu Tortosa de la ciutat de València.

Segona edició del premi Soler i Godes (2006)

En la segona edició del premi Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de la comarca de l'Horta es va duplicar el nombre de treballs participants, amb prop de 30 articles presentats que es publicaren en els llibrets de falla de diverses comissions de la comarca de l'Horta.

El jurat, format per Vicenta Llorca (professora), Lluís Mesa (gestor cultural), Vicent Mifsud (periodista), Abelard Saragossà (professor de la Universitat de València) i Marc Zacarés (editor de Carena), actuant com a secretari sense vot Josep Lluís Marín i Garcia en representació de l'Associació d'Estudis Fallers, va acordar declarar guanyador l'article "1881-2006. 125 anys de la falla del Skating-Ring", de l'autor Rosendo Sorlí Fos, del llibret de la Falla Exposició de la ciutat de València.

Tercera edició del premi Soler i Godes (2007)

La tercera edició del Premi Enric Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de la comarca de l'Horta va recaure en el treball "L'inconscient faller de Josep Renau", de Fernando Bellón, del llibret de la Falla Lepant-Guillem de Castro de la ciutat de València.

L'article premiat feia una aproximació a l'obra de Josep Renau per rastrejar-hi l'esperit i la influència de l'estètica fallera. Fernando Bellón dóna exemples de com en l'obra del pintor i cartellista valencià es pot detectar allò que ell anomena "inconscient faller", a través de la presència de la ironia sarcàstica, els trets caricaturescos i la composició piramidal característica de molts dels seus fotomuntatges i caricatures polítiques. L'autor de l'article guardonat, Fernando Bellon, és periodista i autor d'una biografia de Josep Renau, que publicà la Diputació de València amb motiu del centenari del naixement d'este artista plàstic.

El jurat de la segona edició del Premi Enric Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de la comarca de l'Horta estava constituït per Vicent Berenguer (escriptor), Josep Joan Coll (historiador), Tono Herrero (tècnic en patrimoni),

Carme Miquel (escriptora) i Albert Vicent (periodista), actuant com a secretari sense vot Marisa Falcó en representació de l'Associació d'Estudis Fallers.

Quarta edició del premi Soler i Godes (2008)

El jurat de la quarta edició del Premi Enric Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de la comarca de l'Horta, integrat per Rafael Beltrán (professor del Departament de Filologia Espanyola de la Universitat de València), Vicent Berenguer (escriptor), Joan Castelló (periodista de l'Agència EFE a València), Amàlia Garrigós (periodista de Ràdio Nou) i Jesús Peris (professor del Departament de Filologia Espanyola de la Universitat de València), i en el qual actua com a secretari sense vot Lluís Mesa en representació de l'Associació d'Estudis Fallers, acordà declarar article guanyador l'article "Les Falles de la Gratitude (història d'una manipulació)", de José Luis Torres Rodríguez, escrit per a la comissió fallera Els Somnis de la ciutat de València.

Quinta edició del premi Soler i Godes (2009)

El jurat de la quinta edició del Premi Enric Soler i Godes al millor article d'un llibret de falla de la comarca de l'Horta, integrat per Vicent Berenguer (escriptor), Pedro García Pilán (sociòleg), Reis Juan (periodista), Vicenta Llorca (escriptora i professora) i Xavier Mínguez (escriptor i professor de la Universitat de València), acordà per unanimitat declarar guanyador l'article titulat: "La pintura en les falles", de Guillem Alborch, publicat en el llibret de la Falla Comte Salvatierra-Ciril Amorós de la ciutat de València. El text premiat feia una aproximació històrica a la pintura de les falles, analitzant les diferents èpoques, amb els principals artistes, estils i evolució tècnica.

L'autor guardonat, Guillem Alborch (Xàtiva, la Costera, 1968) és llicenciat en belles arts i té 19 anys d'experiència professional en el camp de les arts gràfiques. Faller des de dels 6 anys de la Falla Molina-Claret de Xàtiva, ha sigut responsable de l'edició del seu llibret durant més de deu anys. Actualment és membre de l'associació cultural Malalts de Falles, per a la qual fa la maquetació de la revista *Cendra*.

Sexta edició del premi Soler i Godes (2010)

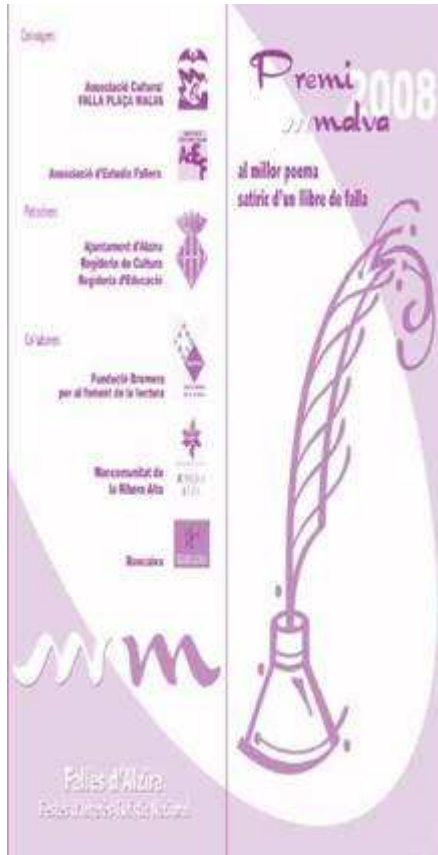
El jurat de la sexta edició del Premi Soler i Godes, format per Manel Joan Arinyó (escriptor), Vicent Berenguer (de l'editorial Denes), Vicenta Llorca (mestra i poetessa), Javier Mozas (documentalista) i Miquel Pérez (periodista), actuant com a secretari José Martínez Tormo, de l'Associació d'Estudis Fallers, van decidir concedir el guardó al treball "Les particularitats d'un any faller: l'any 31", de Ramon Estellés i Feliu, publicat en el llibret de la Falla Pere Cabanes-Joan XXIII de la ciutat de València. El text premiat fa una aproximació històrica a la festa de les Falles celebrada l'any 1931.

L'autor guardonat, Ramon Estellés i Feliu (Benifaraig, València, 1967), és llicenciat en ciències econòmiques i empresarials per la Universitat de València, i tècnic superior de la Generalitat Valenciana. Membre de la Falla Pere Cabanes-Joan XXIII de la ciutat de València, actualment ocupa el càrrec de delegat de Cultura i coordina l'elaboració del llibret.

Premi Malva al millor poema satíric d'un llibret de falla

L'Associació d'Estudis Fallers i l'Associació Cultural Falla Plaça Malva, amb el patrocini de les regidories de Cultura i Educació de l'Ajuntament d'Alzira, i la col·laboració de Bancaixa, la Mancomunitat de Municipis de la Ribera Alta i la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, convoquen des del 2007 el premi Malva al millor poema satíric publicat en un llibret de falla de tota la Comunitat Valenciana, amb l'objectiu d'estimular el conreu d'un gènere poètic de llarga tradició històrica i popular entre els valencians, com ho testimonien els cançoners antics, els poemes burlescos, els raonaments i els col·loquis tan freqüents en la nostra literatura anterior al segle XIX, com també els nombrosos poemes de caràcter popular escrits des de la Renaixença, molts dels quals han sigut publicats en els tradicionals llibrets de falla.

L'objectiu no és altre que potenciar una major presència d'este tipus de poesia en els llibres de les comissions falleres, ja que la ironia, la crítica i la sàtira són aspectes que han sigut sempre associats al món de les Falles. Per tant, pretenem evitar la progressiva desaparició, en els últims anys, de les

explicacions en vers del monument faller o d'aquells poemes solts que fan un repàs amb clau d'humor de totes aquelles notícies, successos i fets ocorreguts als nostres pobles o al món que ens envolta.

Els poemes han de ser originals i escrits en valencià, amb una extensió mínima de 14 versos i màxima de 50. S'admetran també explicacions en vers de monuments fallers o, en cas de superar-ne l'extensió, algun fragment sempre que tinga significació pròpia i es puga llegir de manera independent de la resta dels versos.

Hi haurà un únic premi dotat amb 600 euros, dividits en 300 euros per a la persona autora (o persones autores) del poema i 300 per a la comissió de la falla que el publica en el seu llibret, amb l'acompanyament d'un diploma acreditatiu i un estendard, respectivament.

Primera edició del premi Malva (2007)

El jurat de la primera edició del premi Malva al millor poema satíric publicat en un llibre de falla de la Comunitat Valenciana, integrat per Josep Antoni Fluixà, director de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura; Enric Lluch, escriptor, i Jesús Peris i Llorca, doctor en filologia hispànica, professor de la Universitat de València i membre de l'Associació d'Estudis Fallers, actuant com a secretari José Manuel Rubio Albentosa, coordinador cultural de l'Associació Cultural Falla Plaça de la Malva, decidí declarar guanyador el poema titulat *La faula de les pilotes*, de Salvador Bolufer Femenia, publicat en el llibret de la Falla la Font de Pego (La Marina Alta).

A proposta del jurat, s'acordà crear sengles premis per a dos poemes finalistes, atesa l'alta participació i la qualitat dels treballs presentats. Els poemes guanyadors foren *Falles fallen*, d'Antoni Lluís Martínez Furió i la Falla Sants Patrons d'Alzira (la Ribera Alta), i *El Camp de Morvedre: Xe, quin mos!*, de Josep Martínez Rondán (Josep de Morvedre) i la Falla Santa Anna de Sagunt (el Camp de Morvedre).

Els premis es van entregar el 15 de febrer de 2007, a la Casa de la Cultura d'Alzira.

Intervenció de Salvador Bolufer en l'entrega del premi Malva (2007)

Els guanyadors de la primera edició del premi Malva (2007)

Segona edició del premi Malva (2008)

En la segona edició del premi Malva al millor poema satíric publicat en un llibre de falla de la Comunitat Valenciana es presentaren 80 poemes. El jurat, integrat per Josep Antoni Fluixà, director de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura; Enric Lluch, escriptor, i Jesús Peris i Llorca, doctor en filologia hispànica, professor de la Universitat de València i membre de l'Associació d'Estudis Fallers, actuant com a presidenta però sense vot la regidora de Cultura de l'Ajuntament d'Alzira, Consuelo Berenguer Bort i com a secretari José Manuel Rubio Albentosa, coordinador cultural de l'Associació Cultural Falla Plaça de la Malva, decidí declarar guanyador el poema titulat *Set coses que no has de fer a la teua falla*, d'Antoni Lluís Martínez Furió, publicat en el llibret de la Falla Josep Pau d'Alzira (la Ribera Alta).

A proposta del jurat, s'acordà crear sengles premis per a dos poemes finalistes, atenent l'alta participació i la qualitat dels treballs presentats. Els poemes guanyadors foren

La fi del món, de Salvador Bolufer Femenia i la Falla Sagrada Família-Corea de Gandia (la Safor)

i

A pas de tortuga, de Josep Martínez Rondán (*Josep de Morvedre*), de l'Associació Cultura Falla Santa Anna de Sagunt (el Camp de Morvedre).

El jurat volgué destacar també l'alta qualitat dels treballs següents:

Una falla de cent, de Josep Antoni Collado Alves i la Falla Arrancapins de València (l'Horta)

Amb p de Tavernes, de Josep Antoni Martínez Giner i la Falla Cambro de Tavernes de la Valldigna (la Safor)

20 de març, d'Enric Xavier Ferrús i Fayos i la Falla el Mercat d'Alzira (la Ribera Alta)

i

Un plany i un somni, de Jesús Leonardo Jiménez i la Falla el Mercat d'Alzira (la Ribera Alta).

Els premis es van entregar el 13 de febrer de 2007, a la Casa de la Cultura d'Alzira.

Entrega del premi Malva
en la segona edició (2008)

Tercera edició del premi Malva (2009)

Guanyador: "Una història de l'evolució (Darwin no tenia raó)", de Josep Enric Gongu, Falla Carrer Major i Passeig de Gandia (la Safor).

Quarta edició del premi Malva (2010)

Guanyador: Salvador Bolufer Femenia, Falla Avinguda de Burjassot-Joaquim Ballester-Reus de la ciutat de València.

Premi Mocador d'assaig sobre falles i cultura popular d'un llibret de falla

Des de l'any 2010, l'Associació Cultural Falla el Mocador i l'Associació d'Estudis Fallers, amb el patrocini del Departament de Cultura de l'Ajuntament de Sagunt, Departament de Cultura, convoquen el Premi Mocador d'Assaig sobre Falles i Cultura Popular, publicat en un llibret de falla, amb l'objectiu de premiar l'esforç que fan les comissions falleres en els llibrets, que els publiquen com a vehicle de comunicació amb la resta del món promocionant l'ús del valencià.

El premi estarà dividit en dues parts. La primera està destinada als articles publicats en llibrets de la Comunitat Valenciana, anomenat Premi Mocador, i un accèssit dedicat al millor article publicat en un llibret de falla de la comarca del Camp de Morvedre, anomenat Premi Emili Llueca.

Els assajos han de tractar qualsevol tema relacionat amb les Falles i la cultura popular, estar redactats en valencià, publicar-se en un llibret gran o infantil de qualsevol comissió fallera i tindre una extensió mínima de 8.000 caràcters

Per al Premi Mocador hi ha un premi de 1.200 euros, dividit al 50 per cent entre l'autor o autors de l'assaig i la comissió de la falla que el publica en el seu llibret (600 euros per a l'autor i 600 euros per a la comissió), amb l'acompanyament d'un diploma i estendard acreditatius.

L'accèssit comarcal, Premi Emili Llueca, està dotat amb 800 euros, dividits al 50 per cent per a l'autor i la comissió on es publique (400 euros per a l'autor i 400 euros per a la comissió), amb l'acompanyament d'un diploma i estendard acreditatius.

El premi Mocador té la col·laboració de l'Ajuntament de Sagunt, la Universitat de València, el Gabinet de Promoció del Valencià de l'Ajuntament de Sagunt, la Fundació Bancaixa de Sagunt i l'associació cultural L'Arxiu-Camp de Morvedre.

Primera edició del premi Mocador (2010)

En la primera edició del premi Mocador es van rebre 34 treballs publicats en els llibrets de falles de Sagunt, Xàtiva, Alzira, Torrent, Borriana, Cullera i Gandia. El jurat, format per Lluís M. Mesa i Reig, Pedro García Pilán, Rosa Benet Carot, Sergi Durbà Cardo i Albert E. Lluca i Juesas, van decidir atorgar el premi Mocador a l'article "Els dracs de foc valencians. Notícia històrica i usos actuals", de Jospe Vicent Frechina, publicat ne el llibret de la Falla Arrancapins de València (l'Horta). Així mateix, van decidir concedir l'accessit Emili llueca al treball "Una falla per a un barri: els orígens de la Falla Santa Anna (1936)", d'Oscar Pérez Silvestre, publicat en el llibret de la Falla Santa Anna de Sagunt.

